

Demokratiið vann

KVETTROYNDIN í Sovjetsamveldinum miseydnaðist. Hetta munnu hava verið bestu tíðindi — ikki bara í hesum stóra landi — men eisini úti í heimi og enná her hjá okkum í Føroyum. Sjáldan man ótti fyrri tíð okkara hava verið vendur so skjótt til frøði fyrri tíð kenda hava verið vendur so skjótt til frøði fyrri tíð kenda sum júst víðurskiptini í Sovjetsamveldinum hesar seinstu dagar. Í trýggjar dagar lúrdi vandin fyrri borgarakriggi í hesum stóra landi — ein vandi, sum eisini hótti sjálvan heimsfriðin. Hvat kundi ikki henda, um borgarakriggi tók seg upp í einum av heimsins størstu kjarnorkuveldum! Hvussu við royndunum at seta í verk og menna demokratiið hjá fleiri hundrad milliónum menniskjum! Alt var við at gleppa okkum av hondum. Ragnarok stóð fyrri durum.

MEN so bráðliga vendist alt við. Ortodoks kommunistarnir, sum koyrdu Gorbátjov frá og settu í gildi undantaksstöðu og úr gildi øll demokratisk rættindi so sum pressufrelsi, fingi ikki tann stuðul frá sovjetiska herinum, sum teir høvdu roknað við. Ein av heimsins sterkastu herum vildi rætt og slætt ikki stuðla hesum monnum, sum høvdu til endamálið at seta landið 50 ár aftur í tíðina. Og so var tað forsetin í Ruslandi, Jeltsin, sum ikki vildi byggja seg, men mannliga

vardi tey vunnu demokratisku rættindini. Samanumtikið kunnu vit takka Jeltsin, íbúgvunum í Moskva og sovjetiska herinum fyrri, at kvettroyndin miseydnaðist.

SPURNINGURIN er hvat nú fer at henda í landinum. Gorbátjov er komin aftur til valdið, men nóg eru tey, sum seta spurnartekin við framtíð hansara sum leiðara. Funnist verður at honum fyrri at hava verið ov gáloysin ella uppgevand, nú so nóg stóð uppá spæl í sambandi við, at lóg skuldi samtykkjast um at geva republikkunum stórra sjálfstýri. Tá valdi Gorbátjov at fara í summarfrí á Krim heldur enn at vera í Moskva. Spurningurin er nú, hvør verður tann sterki maðurin í Sovjetsamveldinum, Gorbátjov ella Jeltsin.

TAÐ var Gorbátjov, sum setti gongd á demokratiseringina í Sovjetsamveldinum, tað var m.a. honum fyrri at takka, at londini í Eystur-europa kundu tveita kommunistiska okið av sær. Tað var eisini hann, sum legði lunnar undir avvápnadarsamráðingarnar, sum higartil hava ført til tær mest kollveltandi avtalur á økinum í heimsøguni og sum skulu gera heiminn tryggari at liva í. Men Gorbátjov hevur havt nógvar trupulleikar at dragast við. Hann hevur ikki havt ráðarúmd nokk til at fremja sín politikk. Hann hevur verið noyddur at seta fleiri av teimum gomlu og ortodoks kommunistunum í leiðandi störv — somu menn, sum nú royndu at koyra hann frá.

JELTSIN, sum verður metur at vera meira radikalur og opportunistiskur enn Gorbátjov, hevur aftur og aftur gjørt vart við, at Gorbátjov er ov varðin og seinur. Hann hevur víst á, at demokratiseringin má fara fram nóg skjótari, og at landið eigur at leggja ný til at marknaðarbúskap eftir vesturlenskum mynstri beinanvegin. Hesir báðir leiðararnir skulu nú til at finna fram til, hvat skal henda í landinum og við hvørjari ferð. Spurningurin er um at fáa búskapin aftur á fótur er tann mest avgerandi. Men framhald av demokratiseringini stendur eisini frammaliga, og síðani kemur tann stóri spurningurin, sum er stóri sjálfstýri til tær einstøku republikkirnar. Her hava teir báðir ikki drigið somu línu, men spurningurin er nú, hvat fer at henda á hesum so týðandi økinum. Fara baltisku londini at fáa sjálfstýri og fara aðrar republikkir eisini at gerast meira sjálfstýrandi!

VIT skulu ikki taka dagar ímillum, hvør av teimum báðum, Gorbátjov ella Jeltsin er best førur fyrri at fáa Sovjetsamveldið á røttu kós og at fáa búskapin aftur á fótur. Spurningurin er um ikki hesir báðir menn, sum fólkíð tekur undir við, eiga at fara undir eitt samstarv, ið skal tryggja, at sovjetbúgvur fáa bæði demokrati og vælfærd.

VIT kunnu bert fegnast um, at hetta »undurið« hendi: at herurin ikki tók undir við kvettmakarunum — at hesir ikki fingi loyvi til at endurtaka hóprápin á tí Himmalska Friðar.



torginum í Peking. Tað var júst hetta hesir menn høvdu brúk fyrri til tess at seta í gildi aftur stalinistiskt einaveldi í landinum. Vit kunnu nú aftaná ímynda okkum, hvat hevði hent, um kvettmenninir fingi deildir av hesinum at knúsa alla mótstöðu og taka Jeltsin og næstu menn hansara av døgum! Tá høvdu vit møguliga borgarakriggi í landinum í dag, og heimsfriðurin var hótur. Hetta hendi til alla Guds lukku ikki, og umheimurin eigur nú at geva sovjetbúgvum ta hjálpanði hond, sum hesir hava brúk fyrri. Tað er nú ella ongantíð. Fyri Føroyar hevur gongdin eisini týðning. Vit eru á fleiri økjum farin at økja um samvinnu okkara við hetta stóra land. Hevði kvettroyndin eydnast var hetta samarbeiði helst í vanda. Nú kunnu vit halda fram við hesum samstarvsroyndum við góðum huga og vilja báðum tjóðum til gagns.

sosigaley

Dimmalætting
DAGBLAÐIÐ
KRÖSSIN
14. SEPTEMBER
FRÍU FØROYAR
NORÐRISÐ

Dimmalætting og javnaðarlumpen

Dimman heldur lítið um tilboðið frá lögmanni um stórra samvinnu í tinginum. Blaðið kallar hetta »politisk manøvre, der er led i en forlængst valgt taktik, fra lagmandspartiets side«. Blaðið skrivur:

»Denne uærlighed og umoralske måde at vinde befolkningens gunst på, kom særlig til syne ved sidste lagtingsvalg, hvor Socialdemokratiet, med vores nuværende lagmand i spidsen, lovede os guld og grønne skove, og at alle de foranstaltninger, som det forhenværende landsstyre skulle iværksætte for at undgå økonomisk kollaps, skulle fejles til side ved nytænkning. Vælgerne sprang på lagmandens

galej, og resultatet var en kæmpesejr for hans parti. Efter dette kunne partiet ikke undgå at komme med i landsstyret, og deres løfter skulle afprøves.

Det viste sig desværre, at man endnu en gang havde været vidne til uærlig og umoralsk valgtaktik, iet ingen nydannelse skete i politikken, men partiet havde ndet sit mål, nemlig en hurtig gevinst — en kæmpe valgsejr.

Hvordan kan man så tillægge lagmandens olaitilbud, om invitation til bredt samarbejde, nogen vægt? Forstumpede han vælgeren, og er tiden nu kommet til også at lumpe lagtingets oppositionspartier, men det lykkes ikke i denne omgang. Denne mistro politikere imellem, beror udeluk-

kende på aldrende politikere, der er blevet så garvet efter et langt politisk virke, at de har indlevet sig i et sygt politisk klima. Al vilje til at skabe et sundt og kreativt arbejdsklima og gavnlige resultater, er forsvundet ind i taktikkens mørke.

Dimman sær fegin, at samvinna var millum Javnaðarflokkinn og Sambandið, men fortreytin er tann, at Javnaðarflokkurin sleppur sær av við »sine mørke og upålidelige og garvede taktikere«. Dimma skrivur:

»Lagmandens parti ville helt afgjort være en god samarbejdspartner for Sambandspartiet, om blot hans parti kom af med sine mørke og upålidelige og garvede taktikere. Partiet trænger til ny gene-

ration, som kan kaste alle firkantede taktiske synspunkter, til side.

Den akutte krise i landet løses ikke af de stagnerede politikere, der i sin tid lagde grundstenen og skabte den, og dette må man håbe på, at Socialdemokratiet indse, så partiet kan genvinde sin troværdighed og blive en pålidelig samarbejdspartner, en gang i fremtiden.

Botnurin rokkin?

Um somu tíð sum Jógvan Sundstein figgjarmálaráðharrir sigur, at vit eru komin á botn, tá talan er um búskaparstöðu landsins frætta vit, at brúkaragjald verður lagt á fólksins herðar. Nú skulu øll húsarhaldini í høvuðsstaðnum til at gjalda fyri rusksosarnar og flutningin av burturkastinum. Her er talan um eina eykaútreiðslu uppá 500 kr. um árið fyrri hvørt húsarhald.

So tá figgjarmálaráðharrin tosar um, at tað nú fer at venda og vit fara at ganga móti betri tíðum, so eigur hetta at takast við fyrivarni. Ti skulu borgararnir omaná at gjalda helvtina av lønini í skatti, gjalda hægri ótt og skjótt eisini merkja momsinn

á egna pengapungi — nú eisini verða undirgrýttir við brúkaragjaldi av ymsum slag, so má sigast, at botnurin fyrri tann einstaka borgaran ikki er rokkinn. Vit bera ótta fyrri, at hetta brúkaragjaldið bara er tað fyrsta í eini røð av brúkaragjöldum, sum politikararnir fara at tvinga inn á okkum. Spurningurin verður nú, um sjúk og gomul skjótt skulu gjalda fyrri viðgerð á sjúkrahúsum, fyrri heilivág o.l! Ahugavert verur so eisini at siggja, hvat verður lagt upp til í komandi figgjarmálaráðharraruppskoti. Man tað vera lagt upp til brúkaragjald har eisini!